

DENİZ HARP OKULU KOMUTANLIĞI

İki yüz yılı aşkın bir süredir kesintisiz olarak Türk ulusuna deniz subayı yetiştiren Deniz Harp Okulu, çağdaş bilim ve teknik hayatına açılan ilk pencerenin sahibi olmak şerefini taşıyan köklü bir kurum olarak, Türk eğitim tarihi içindeki yeri ve önemini günümüzde de korumaktadır.

Deniz Harp Okulu'nun temelini teşkil eden ve **Tersane Hendesehanesi** adını taşıyan ilk okul; 1773 yılında III. Mustafa zamanında kurulmuş olup, daha ziyade gemi kaptanlarının da katıldığı bir kurs niteliğindedir. Kasımpaşa'daki bir kalyonda açılan bu kursta düzlem geometri ve seyir dersleri gösterilmiştir.

Deniz Kuvvetlerinde bu kursla temelleri atılan örgün eğitim 1776 yılında yine Tersanede, Darağacı tarafında bir hangar içinde açılan Hendese Odası ile devam ettirilmiştir. Okulun kuruluş sürecinde Cezayirli Gazi Hasan Paşa'nın büyük katkıları mevcuttur.

Tersane Hendesehanesi ve Cezayirli Gazi Hasan Paşa

Bir süre sonra tersanedeki hendesehanenin dar olması ve ihtiyacı karşılayamaması üzerine, Tersane Emini Mehmet Ataullah Efendi tarafından Tersane Zindanı yanındaki üç ambarlı kalyonların yapıldığı Kasımpaşa-Camialtı mahali civarında birkaç odalı bir bina inşa edilmiş, okul bu yeni binaya 22 Ekim 1784 tarihinde taşınarak faaliyetlerine "**Mühendishane-i Bahri Hümayun**" adıyla devam etmiştir. Okul, 1795'te III. Selim'in fermanı ile kurulan "**Mühendishane-i Sultani**"ye bağlanmıştır.

Aynı yıl revizyona tabi tutulan okul iki kısma ayrılmış; birinci kısmında güverte subayı, ikinci kısmında ise gemi inşa subayı yetiştirilmiştir. Mühendishane-i Sultani'de yapılan müşterek eğitimde deniz subayı yetiştirme amacının giderek zayıflaması üzerine, Kaptan-ı Derya Küçük Hüseyin Paşa'nın gayretleriyle okul, 1798'de buradan ayrılmış ve bağımsız olarak eğitime devam edilmiştir.

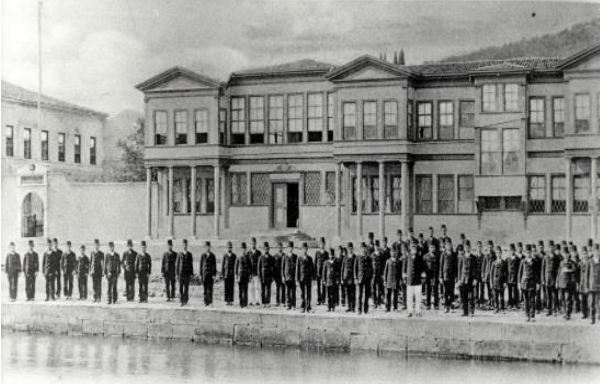
1821 yılında meydana gelen yangında okul binası yanmış ve 1822 yılında Tersane-Parmakkapı civarında bulunan Errehane (Bıçkı Mağazası) binası tadil edilerek okul buraya taşınmıştır.

Kasımpaşa'daki şimdiki Taş Havuzlar mevkiinde taş havuzun inşaatıyla ilgili olarak; II. Mahmut'un Divanhane'ye gelişi sırasında, geçici olarak okulun seyr-i sefain kısmının Heybeliada'ya nakli kararlaştırılmış ve okul 1834 yılında Heybeliada'da II. Mahmut tarafından yaptırılan Kalyoncu kışlasına taşınmıştır.

1838 senesinde Kasımpaşa'da şimdiki Deniz Hastanesi'nin bulunduğu yerdeki Cezayirli Hasan Paşa Konağı varislerinden satın alınmış, bu bina yıkılarak yerine Kaptan-ı Derya Ahmet Fevzi Paşa'nın gayretleriyle 400 öğrenci kapasiteli yeni bir bina yaptırılmıştır. Okul, bu tarihten itibaren Heybeliada'dan bu binaya taşınmış, eğitim-öğretim faaliyetleri "**Mekteb-i Fünun-u Bahriye**" adı altında yeniden düzenlenmiştir. Okul, 1851 yılına kadar faaliyetlerine burada devam etmiştir.

Bahriye Mektebi, 1851 yılında tamamen Heybeliada'daki Kalyoncu Kışlası'na geri dönmüştür. 150 öğrencisi ile eğitim-öğretim faaliyetlerine devam eden okulun 30 yataklı bir hastanesi, eczanesi, matbaası, mücellithanesi ve iyi sayılabilecek bir kütüphanesi de mevcuttur.

Kalyoncu Kışlası – Heybeliada

Mekteb-i Bahriye'ye alınan öğrencilerin eğitim yönünden yetersiz olması nedeniyle Mekteb-i Bahriye'nin idadi kısmının kurulmasına karar verilmiş ve 29 Ekim 1852'de **Mekteb-i İdadiye-i Şahane (Deniz Lisesi)** adıyla kurulan okulun 4 yıl süreli idadi kısmı açılmıştır.

Mekteb-i İdadiye-i Şahane, Ekim 1865'te, diğer askeri yüksek okulların idadi kısımlarıyla birlikte "**Umum-ı Mekatib-i İdadiye-i Şahane**" adı altında Galatasaray Kışlasında birleştirilmiş ve eğitim 3 yıla inmiştir. Uygulama 1878 yılına kadar sürmüştü ve bu tarihte idadi kısım Heybeliada'ya dönerek tekrar Mekteb-i Bahriye ile birleştirilmiştir.

Sultan Abdülaziz döneminde okula alınan öğrenci sayısı artırılmış ve eğitim/öğretim hususlarında da gelişmeler kaydedilmiştir. Çağın teknolojik yenilikleri paralelinde, öğretim programları yeniden ele alınmış, güverte ve inşaiyye sınıfları yanında buhar sınıfı kurulmuştur. Böylece okul; 4 yılı idadi, 2 yılı harbiye, 2 yılı da eğitim gemilerinde olmak üzere 8 yıllık eğitim veren bir kurum görünümü kazanmıştır.

Balkan Savaşı yıllarında, okulun mevcut eğitim sisteminde değişikliğe gidilmiştir. Buna göre 4 yıl süreli Bahriye Mektebi'nden mezun olanlar, 1 yıl okul gemisinde "Deniz Talebesi" olarak, müteakiben 3 yıl donanmada "Mühendis" olarak eğitim görüp daha sonra Üsteğmen rütbesi ile asıl görevlerine başlamaktadırlar.

Milli Mücadele döneminde Anadolu'daki milli harekete katılmak üzere İstanbul'dan ayrılan öğrencilerin eğitilmesi amacıyla Samsun'da da bir okul açılmış ve 28 Mart 1921 tarihinde eğitime başlanmıştır. Ancak ihtiyaç nedeniyle bir kısım teğmenin atanması, öğrencilerin de bir an önce milli mücadeleye katılma arzuları nedeniyle okulda eğitim imkanı kalmamış ve bu okul 25 Eylül 1921 tarihinde lağvedilmiştir. 1920-1923 yılları arasında okula öğrenci alınmamıştır.

Cumhuriyet döneminde; Bahriye Mektebi'ne ilk olarak 1924 yılında Güverte, Makine ve Katip sınıflarında okutulmak üzere öğrenci alınmıştır. Bu dönemde Güverte ve Makine sınıfları için öğretim süresi, 1 yılı hazırlık sınıfı olmak üzere 4 yıldır. Mezun olanlar, okul gemisinde "Deniz Talebesi" olarak gördükleri bir yıllık eğitimi müteakip mühendis (Teğmen) rütbesi ile donanmada göreve başlamaktadır.

Genelkurmay Başkanlığı'nın 27 Mayıs 1928 tarihli emri ile Bahriye Mektebi'nin adı Deniz Lisesi olarak değiştirilmiş ve askeri liselerin müfredat programları uygulamaya konulmuştur. Heybeliada'daki binalar tamamen Deniz Lisesi'ne bırakılmış, Deniz Harp Okulu ise Kasımpaşa'da şimdiki Kuzey Deniz Saha Komutanlığı binasına taşınarak 1 Haziran 1928 tarihinden Haziran 1929 tarihine kadar "Deniz Harp Mektebi Çekirdekliği" adı ile yeni bir oluşum içine girmiştir.

Heybeliada-Bahriye Mektebi ve Kasımpaşa-Deniz Harp Mektebi Çekirdekliği

Kasımpaşa'daki ortam ve binalar Bahriye Mektebi'nin eğitim-öğretim uygulamaları için yetersiz görüldüğünden Harp Okulu 12 Ekim 1930 tarihinde Heybeliada'ya dönmüştür. Bu tarihten sonra Harp Okulu ve Deniz Lisesi aynı yönetim altında birleştirilerek "Deniz Harp Okulu ve Lisesi Müdürlüğü" adı ile faaliyetlerine devam etmişlerdir.

1930-1953 yılları arasında Deniz Harp Okulu'nun eğitim-öğretim süresi 1 yıl teorik öğretimle okulda ve 1 yılı pratik eğitimle donanmada olmak üzere 2 yıldır. Bu arada okul İkinci Dünya Savaşı'nın gerekli kıldığı koşullar nedeniyle 23 Mayıs 1941 tarihinde Mersin'e nakledilmiş, 9 Eylül 1946 tarihinde Heybeliada'ya geri dönmüştür.

Heybeliada-Bahriye Mektebi ve Kasımpaşa-Deniz Harp Mektebi Çekirdekliği

1953 yılından itibaren 4 yıllık "Layn" sistemine geçilmiştir. 1969-1970 Eğitim-Öğretim Yılı'nda eğitim ilk 3 yılı öğrenci, 4 ncü yılı Layn Okulu ve 1970-1971 yılından itibaren de Subay Temel İhtisas adı altında subay olarak sınıf okullarında okunacak şekilde yeniden düzenlenmiştir.

1974-1975 eğitim/öğretim yılından itibaren öğretim süresi 4 yıla çıkarılmak suretiyle, eğitim/öğretim sistemi; Elektrik-Elektronik, Makine, Yöneylem Araştırması-Yönetim, Kontrol Sistemleri, Gemi İnşa, Oşinografi, Uluslararası İlişkiler bilim dalları çerçevesinde şekillendirilmiş ve ilk mezunlar 1977-1978 yılında verilmiştir.

1984 yılında eğitim-öğretim sistemi yeniden değerlendirilmiş; bilimsel ve teknolojik gelişmelere paralel olarak Yöneylem Araştırması/Yönetim, Makine ve Elektrik/Elektronik (Muhabere, Bilgisayar, Kontrol, Elektrik) ana bilim dallarında eğitim/öğretime 1986-1987 yılında başlanmıştır.

Heybeliada'daki tesislerin gelişen eğitim sistemlerinin gereklerini bina ve tesis yönünden karşılayamaması, ulaşım sorunları ve Türk Donanması'nın deniz subayı ihtiyacının artması; Deniz Harp Okulu'nun istenen özelliklere uygun, geniş bir alana taşınmasını gündeme getirmiştir. Bu maksatla, Tuzla'da hazine arazileri ile istimlak edilen parsellerle 750 dönüm tutan Tuz Burnu Yarımadası'nda yeni bir Deniz Harp Okulu'nun inşası için 28 TEMMUZ 1977 tarihinde merhum Cumhurbaşkanı Fahri KORUTÜRK tarafından temel atılmıştır.

Deniz Harp Okulu Tuzla Kampüsü Temel Atma Töreni (28 Temmuz 1977)

Tuzla'daki modern Deniz Harp Okulu tesisleri, 31 TEMMUZ 1985 tarihinde Cumhurbaşkanı Kenan EVREN tarafından hizmete açılmış ve Heybeliada'daki tesisler Deniz Lisesi Komutanlığı'na devredilmiştir.

1990 yılının başında Harp Okulları'nın statüsü ve 1462 sayılı Harp Okulları Kanunu'nun 2 nci maddesinde yer alan "Lisans Düzeyinde Eğitim" kavramı tartışılmaya başlanmıştır. Genelkurmay Başkanlığı'nca, Harp Okulu'ndan mezun olacak subaylara herhangi bir fakültede lisans tamamlama eğitimine gerek duymayacak şekilde belli bir dalda lisans düzeyi eğitim/öğretim verilmesi emredilmiştir.

Bu emir üzerine YÖK'ün mühendislik çerçeve programı Boğaziçi, İTÜ ve ODTÜ programları da gözden geçirilerek yeniden düzenlenmiş, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nca Deniz Harp Okulu müfredat programlarının üniversite eşiti lisans seviyesinde bir eğitim için yeterli görüldüğü bildirilmiştir. Hazırlanan yeni program 1991-1992 yılında uygulanmaya başlanmış ve 1993-1994 yılında ilk mezunlar verilmiştir.

Deniz Harp Okulu'na bayan öğrenci alımı ilk kez 1955 yılında yapılmış, 1960 yılında uygulamaya son verilmiş, bilahare 1992-1993 yılından itibaren sivil lise mezunlarından tekrar bayan öğrenci alımına başlanmıştır.

Dost ve müttefik ülkelere mensup öğrencilerin Deniz Harp Okulu'nda "misafir askeri öğrenci" olarak okutulmasına da ilk kez 1967 yılında başlanmış, aralıklarla 1987 yılına (dahil) kadar devam edilmiştir. Dost ve Müttefik ülkeler ile yapılan askeri eğitim işbirliği anlaşmaları çerçevesinde, özellikle Türk Cumhuriyetlerinden olmak üzere 1993-1994 yılından itibaren tekrar askeri öğrenci alımına başlanmıştır.

1996-1997 yılında mezun olan öğrencilere "Subay Diploması" ile birlikte mühendislik unvan ve yetkilerini de içeren ayrı bir "**Lisans Diploması**" da verilmiştir.

17 MAYIS 2000 tarihinde yürürlüğe giren 4566 sayılı yeni Harp Okulları Kanunu ile Öğretim Başkanlığı'nın teşkilat ve kadroları yeniden düzenlenmiştir. Bu kapsamda; Öğretim Başkanı Dekan olarak değiştirilmiş, mühendislik diploması veren dallar bölüm olarak yeniden kurulmuş ve bölümlere bağlı Ana Bilim Dalları açılarak bölüm sayısı 4'ten 9'a çıkarılmıştır. Aynı kanun gereğince; Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyacına yönelik bilim dallarında, 2001-2002 yılından itibaren lisansüstü eğitim/öğretim vermek ve bilimsel araştırmalar yapmak üzere "Deniz Bilimleri ve Mühendisliği Enstitüsü " kurulmuştur.

Deniz Harp Okulu Nisan 2004 ayından itibaren üniversiteler arasında uluslararası işbirliğini teşvik ederek, öğrencilerin ve eğitimcilerin karşılıklı değişimi ve Avrupa Birliği ülkelerindeki çalışmaların ve alınan derecelerin akademik olarak tanınması amacını taşıyan ERASMUS projesine dahil olmuştur. Halihazırda ERASMUS Plus Beyannamesi 2020 yılına kadar geçerlidir.

Deniz Piyade ve İstihkam sınıfı yetiştirmek üzere, 1995-1996 yılında başlatılmak üzere dış kaynaktan birinci sınıfa erkek öğrenci almaya başlanmış, ancak; müteakip yıl bu amaçla öğrenci alınmasından vazgeçilmiş ilk **Deniz Piyade, İstihkam ve Sahil Güvenlik sınıfı subaylar 2005 yılında mezun edilmeye başlanmıştır.**

Eylül 2005 tarihinden itibaren Karamürselbey Eğitim Merkezi Komutanlığı'nda mezuniyete müteakip deniz sınıfı teğmenlerin 30 hafta süreli "Subay Temel Kursu" ile 18 hafta süreli "Sahil Güvenlik Temel Kursu"na katılmaları kararı alınmıştır. Bu kapsamda okutulan meslek derslerinden tasarruf edilerek DHO'daki program yoğunluğunun azaltılması, öğrenciye araştırma/inceleme yapacak zaman kazandırılması hedeflenmiştir.

Deniz Harp Okulu 2008 yılından itibaren Bologna Sürecinde YÖK isterlerini yerine getirerek sürece uyum göstermektedir.

Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nca 5 Mayıs 2011 tarihinde verilen emir çerçevesinde 1988 yılından sonra bir kez daha 2011-2012 eğitim ve öğretim yılında **Uluslararası İlişkiler ve Deniz Güvenliği Lisans** Programı'nda öğrenime başlanmıştır. **Uluslararası İlişkiler ve Deniz Güvenliği Lisans** Programı ilk mezunlar 30 Ağustos 2014 tarihinde verilmiştir.